

Envar - nästan - kan bygga sig en egen nyckelharpa

Allehandan 24 september 1977

Har man viss normal händighet, stort tålamod och en hel del intresse, då kan man ansluta sig till nyckelharpbyggarnas exklusiva skrä. Man kan köpa några träbitar av varierande träslag, lite strängar och andra småpyttlar, och så gör man sig en nyckelharpa. Sen kan man börja spela...

Här visar Lars Boman, sin egentillverkade nyckelharpa för Lars Hansson och John Nöjd.

Nå, så enkelt är det nu inte. Det kan försäkras. Men det är en fascinerande sysselsättning, säger de som försökt. Och en av dem som blivit något av expert på denna typen av instrumenttillverkning av Lars Boman och det är åtskilliga som han också lärt ut konsten till.

Han har förresten ett par kurser i gång i konsten att bygga nyckelharpor i ABF:s regi. Många fler kurser kunde det bli, säger han. Men det får inte bli för mycket.

Sedan fem år har jag sysslat med att bygga nyckelharpor, berättar Lars. Men det var bara en fortsättning på en tidigare hobby - att bygga fioler. Att bygga en nyckelharpa är ett stort jobb. Det krävs uppåt 300 timmar om det skall bli någonting.

Det virke vi använder är al för själva kroppen till instrumentet och till botten har vi mahogny. Locket gör vi av gran och för nycklarna använder vi björk och till skruvar och stränghållare lönn.

Det är svårt att skaffa virke. Det kan man inte köpa var som

helst och jag har en bonde som säger till virke åt mig. Det är enklast. För virket till en nyckelharpa får man betala omkring 200 kr, men sedan tillkommer strängar och en massa andra saker.

Själv brukar jag ta 2500 kr för en färdig nyckelharpa, men ser man till den tid det går åt att göra den, blir det inte stor timpenning, menar Lars Boman.

Nyckelharpanns fyra spelsträngar stäms i A, C, G och C och deras toner förstärks av 12 resonanssträngar, som har sin särskilda stämning. De ligger på första och tredje strängen, men klingar med i oktaverna och det gör att de ljuder med i alla tonerna.

Den nyckelharpa vi numera bygger är en modern variant och den är kromatisk. Den gamla nyckelharpan, den enkla, hade bara en sträng. Sen kom kontra-basharpan med en knapprad, och den följdes i sin tur av silverbas-harpan, som har två rader tangenter. Den vi nu gör är en vidareutveckling av denna och har tre rader tangenter.

Folk tycker det är roligt att bygga sina harpor, säger Norman, som har två kurser med vardera 7 deltagare i gång i sin ABF-kurs i Oxbacksskolan. Nå, vi har absolut inte några särskilda stradvaryshemligheter för oss ifråga om lacker, skrattar Boman. Vi använder cellulosalack och det är inga problem....

Jag tror vi tåkt i det mesta i vårt kursprogram, menar utbildningssekreterare Erik Heltstrand på TBV i Södertälje.

● Socialdemokraterna i Svensson talade. Målsättningen är oerändrad skatt sa Lennart Svansson som dock understök att det skulle bli svårt. Det är stora summor som måste prutas bort.

Politiska knuten av

Zajal

Ful visbok har mustigt inslag från Sörmland

Det ska få bli ett kulturpolitiskt hörn den här gången och handla om en liten bok, som antingen blir ihjältigen eller föremål för sedlighetsivrarens utskällning. Boken heter "Fula visboken" (Tidens förlag). Den är försedd med ett fullt läsbart förord av den frispråkige men renhjärtade Bengt Anderberg.

Innehållet i övrigt utgörs av 50 folkligt mustiga visor, försedda med sångbara noter. Allt är uppteckningar från en urgammal sångskatt i de nordiska länderna, sammanställda, analyserade och kommenterade av de båda folklivsforskarna Bengt af Klintberg och Christina Mattsson.

Det är alltså ingen bönhupsposi, även om man i många fall både då det gäller text och melodi har haft gamla läsasånger som förlaga. Man kan kort och gott säga att ingen annan seriös bok är så full som denna av pittar och kukar och fittor och kussimurror.

Men det är egentligen ganska ointressant. Betydligt roligare är att få vetskap om visornas ursprung och de miljöer i vilka de med förkärlek sjöngs. Någon forskare i gången tid skiljer på "folket" och "pöbeln" och menar att de här fräckisarna huvudsakligen sjöngs av den skrålände pöbeln. Men så är det nog inte riktigt. Förvisso förekom de flitigt på de gamla hamnkrogarna, men i minst samma utsträckning bland officerarna på de forna exercisledarna. Det var inget ovanligt inslag i officerskårens nöjesliv att man kommanderade fram några soldater och hade dem att sjunga om sexuella segertåg. Det blev ofta en formlig tävling och den som vann hade fina belöningar att hämta.

Ett tecken på kultur och ansvar är väl att vuxet folk inte sjöng de fula visorna i barnens närvaro. Men där emot gärna när de var för sig själva. Det gällde inte minst vid kvinnokalas, får man veta. Och det var alltså stadiga bondmoror som förnöjde sig på det här sättet.

Helt fri från slippiga präster var världen heller inte.

Det är emellertid en uppgift i den avslutande notkommentaren till de olika visorna som något litet har uppört mig.

Det hette att föräldrar försökte hålla barnen ovetan-

de om fe fula visorna, men det är ju inte alltid som föräldrar har möjlighet att värna om sina ättelägars bästa. När ungarna är i skolan t ex. Det visar sig att skolbarn i stor utsträckning äger både kännedom om och träning i sådana här visor. Här finns en mustig grej som utgivarna fått från flickor i 10-12-årsåldern på en barnkoloni i Sörmland. Den handlar om Britta och diverse rimord på henne. En annan har två elever i åttonde klass i Kyrkskolan i Kungsbacka som uppgiftslämnare.

Men nu kommer jag till sensationen. Vid en enkät om skoltraditioner i Djursholms samskola fick af Klintberg - av en anonym meddelare uppges det - en visa med titeln "jag har en tjeju serru, serru".

Och vad är nu Djursholms samskola för något? Ja, för var och en som med intresse och behållning läste Gunnar Unger är det höjden av finess och idealitet. Oförtrutet skildrade den fine porträttören Unger kamrater som efter samskolan i Djursholm hamnat på de mest lysande samhällsposter.

Det var egentligen bara en som dekadade ner sig och slutade som landshövding, annars så finns det i den grupp som Gunnar Unger med darr på stämman kallar djursholmsidealisterna både livläkare åt kungahuset och ambassadörer.

Och så höll de på med sånt här!

Klintberg och Mattsson har nog gjort en liten kulturinsats, sen får de bigotta säga vad de vill. Tidigare forskare har konsekvent utslutit alla anspelningar på det sexuella. Men gladeligt tagit med hängningar och mord, hemska grymheter, sjöröveri, kannibalism och tortyr.

Bengt Anderberg tror nog innerst inne att Gud har en förlåtande humor. Det är en del av hans snedgångna talesmän på jorden som bråkar. Till den gruppen hör tydligen, hur oväntat det än kan se ut, de riktigt ortodoxa kommunisterna.